

Sociální postavení umělců

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. června 2007 o sociálním postavení umělců (2006/2249(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Úmluvu UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů,
- s ohledem na sdělení Komise nazvané „Nediskriminace a rovné příležitosti pro všechny – rámcová strategie“ (KOM(2005)0224),
- s ohledem na zelenou knihu Komise nazvanou „Modernizace pracovního práva, jejímž cílem je řešit výzvy 21. století“ (KOM(2006)0708),
- s ohledem na své usnesení ze dne 22. října 2002 o významu a dynamice divadla a divadelních umění v rozšířené Evropě¹,
- s ohledem na své usnesení ze dne 4. září 2003 o kulturním průmyslu²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 13. října 2005 o nových výzvách pro cirkus jako součást evropské kultury³,
- s ohledem na nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství⁴,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení⁵,
- s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti⁶,
- s ohledem na usnesení ze dne 9. března 1999 o situaci a úloze umělců v Evropské unii⁷,
- s ohledem na směrnici Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s

¹ Úř. věst. C 300 E, 11.12.2003, s. 156.

² Úř. věst. C 76 E, 25.3.2004, s. 459.

³ Úř. věst. C 233 E, 28.9.2006, s. 124.

⁴ Úř. věst. L 149, 5.7.1971, s. 2.

⁵ Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1.

⁶ Úř. věst. L 167, 22.6.2001, s. 10.

⁷ Úř. věst. C 175, 21.6.1999, s. 42.

autorským právem¹,

- s ohledem na směrnici Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících²,
 - s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 30. března 2000 ve věci C-178/97, Barry Banks a další v. Théâtre Royal de la Monnaie³,
 - s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 15. června 2006 ve věci C-255/04, Komise Evropských společenství v. Francouzská republika⁴,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání (A6-0199/2007),
- A. vzhledem k tomu, že umění je možno také považovat za práci a povolání,
 - B. vzhledem k tomu, že se výše uvedené rozsudky i směrnice 96/71/ES konkrétně vztahují na činnost divadelních umělců,
 - C. vzhledem k tomu, že pro provozování umělecké činnosti na špičkové úrovni je nutno se již od útlého věku zajímat o svět divadelního umění a naučit se rozumět velkým dílům našeho kulturního dědictví,
 - D. vzhledem k tomu, že v řadě členských států není postavení některých profesionálních umělců právně zakotveno;
 - E. vzhledem k tomu, že s výkonem uměleckých povolání jsou nerozlučně spojeny flexibilita a mobilita,
 - F. vzhledem k tomu, že žádný umělec se nikdy během své profesionální kariéry plně nezbaví existenční nejistoty,
 - G. vzhledem k tomu, že nutnou protiváhou toho, že umělecké povolání je nejisté a často závisí na náhodě, je záruka spolehlivé sociální ochrany,
 - H. vzhledem k tomu, že je dodnes téměř nemožné, aby umělec v Evropě vytvořil plán své profesionální kariéry,
 - I. vzhledem k tomu, že je třeba usnadnit umělcům přístup k informacím o jejich pracovních podmínkách a podmínkách týkajících se mobility, nezaměstnanosti, zdravotní péče a důchodu,
 - J. vzhledem k tomu, že umělecké vlohy, přirozené nadání a talent pouze ve vzácných případech samy o sobě otevírají cestu ke kariéře profesionálního umělce,

¹ Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 28.

² Úř. věst. L 372, 27.12.2006, s. 12

³ Sb. rozh. 2000, s. I-2005.

⁴ Sb. rozh. 2006, s. I-5251.

- K. vzhledem k tomu, že smlouvy o školení nebo kvalifikaci k výkonu umělecké činnosti přizpůsobené podmínkám jednotlivých oborů dosud nebyly dostatečně propracovány,
- L. vzhledem k tomu, že by měly být podporovány možnosti profesionální rekvalifikace umělců,
- M. vzhledem k tomu, že na volný pohyb pracovníků z nových členských států obecně, včetně umělců, se stále vztahují určitá omezení vyplývající z možnosti stanovit přechodné období, která je zakotvena v aktech o přistoupení,
- N. vzhledem k tomu, že při uměleckých vystoupeních spolu často pracují evropští umělci a jejich kolegové ze zemí mimo Společenství, jejichž mobilitu nezdávka omezují obtíže se získáváním střednědobých víz,
- O. vzhledem k tomu, že pobyty umělců v určitém členském státě jsou nejčastěji pobyty krátkodobými (do tří měsíců),
- P. vzhledem k tomu, že tyto problémy spojené s přeshraniční mobilitou, která je hlavním příznačným rysem uměleckých povolání, ve svém souhrnu odhalují nutnost přijít v této oblasti s konkrétními opatřeními,
- Q. vzhledem k tomu, že v první řadě je důležité rozlišovat amatérskou uměleckou činnost od umělecké činnosti profesionální,
- R. vzhledem k tomu, že by mělo být účinným způsobem zajištěno začlenění výuky uměleckých předmětů do školních osnov členských států,
- S. vzhledem k tomu, že výše uvedená úmluva organizace UNESCO je skvělým základem pro uznání důležitosti činností profesionálů v oblasti umělecké tvorby,
- T. vzhledem k tomu, že směrnice 2001/29/ES požaduje, aby členské státy, které ji dosud neuplatňují, stanovily spravedlivé náhrady pro autory v souvislosti s výjimkami nebo omezeními týkajícími se práva na rozmnožování (reprografie, vytváření kopií pro soukromé účely atd.),
- U. vzhledem k tomu, že směrnice 2006/115/EC stanoví výlučná práva zejména výkonných umělců a jejich práva na spravedlivou odměnu, kterých se nelze vzdát,
- V. vzhledem k tomu, že autorská práva a osobnostní práva autorů a výkonných umělců v tomto ohledu představují uznání jejich tvůrčí práce a jejich přínosu kultuře obecně,
- W. vzhledem k tomu, že umělecká tvorba přispívá k rozvoji kulturního dědictví a čerpá z děl minulosti, uchovávaných státem v tomto ohledu pro inspiraci,

Zlepšení situace umělců v Evropě

Smluvní podmínky

1. vyzývá členské státy, aby vytvořily nebo uvedly do praxe právní a institucionální rámec,

který bude podporovat uměleckou tvorbu, přijetím nebo uplatňováním souboru obecně platných a koherentních opatření zahrnujících smluvní podmínky, sociální zabezpečení, zdravotní pojištění, přímé a nepřímé zdanění a soulad s evropskými předpisy;

2. zdůrazňuje, že je třeba vzít v úvahu atypičnost pracovních metod umělce;
3. dále zdůrazňuje potřebu zohlednit netypickou a nejistou povahu všech povolání týkajících se divadelního umění;
4. vybízí členské státy, aby pokročily při vytváření smluv o školení nebo kvalifikaci u uměleckých povolání;
5. navrhuje proto členským státům, aby prosazovaly uznávání profesionální praxe a zkušeností umělců;

Ochrana umělců

6. vyzývá Komisi a členské státy, aby po konzultaci se zástupci uměleckých oborů zavedly „evropský profesní registr“ pro umělce (podobný systému EUROPASS), v němž by mohlo být uvedeno jejich postavení, povaha a doba trvání smluv, které postupně uzavřeli, a údaje o jejich zaměstnavatelích nebo o poskytovatelích služeb, kteří je angažovali;
7. vybízí členské státy, aby zlepšily koordinaci a výměnu osvědčených postupů a informací;
8. vyzývá Komisi, aby vypracovala ve spolupráce se zástupci uměleckých oborů pro evropské umělce a pro příslušné útvary správních orgánů jednotnou a srozumitelnou praktickou příručku, která by obsahovala veškerá platná právní ustanovení, pokud jde o zdravotní pojištění, ztrátu zaměstnání a důchod jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni;
9. vyzývá Komisi a členské státy, aby se s ohledem na dvoustranné dohody zabývaly možnostmi vyvinout iniciativu k zajištění převádění nároků na důchod a na sociální zabezpečení, které získali umělci ze třetích zemí, pokud se vrátí do své země původu, a aby jim byla uznávána praxe získaná během pracovního působení v členském státě;
10. vybízí Komisi, aby zahájila pilotní projekt s cílem zkusmo zavést zvláštní evropskou elektronickou kartu sociálního zabezpečení pro evropské umělce;
11. domnívá se totiž, že taková karta, z níž by bylo možno zjistit veškeré informace o umělci, by byla řešením některých problémů vyplývajících z povahy jeho povolání;
12. zdůrazňuje nutnost odlišit mobilitu specifickou pro umělce od mobility pracovníků v Evropské unii obecně;
13. žádá v této souvislosti Komisi, aby vyhodnotila pokrok dosažený ve věci výše uvedené specifické mobility;
14. žádá Komisi, aby formálně identifikovala kulturní oblasti, v nichž je zjevné nebezpečí odlivu tvůrčí činnosti a ztráty talentů, a členské státy, aby se motivačními opatřeními snažily udržet své umělce na území členských států Evropské unie nebo je podnítit k

návratu do Evropské unie;

15. dále žádá členské státy, aby věnovaly mimořádnou pozornost tomu, aby na evropské úrovni byly uznávány diplomy a jiná osvědčení vydané všemi konzervatořemi, uměleckými školami ve členských státech v Evropě a ostatními oficiálními školami divadelního umění, aby mohli jejich držitelé pracovat a studovat ve všech členských státech v souladu s boloňským procesem; vyzývá v této souvislosti všechny členské státy, aby podporovaly formální studium uměleckých oborů poskytující vysoce kvalitní osobní a profesní vzdělávání, které umožňuje studentům rozvinout jejich umělecký talent, a využívat přitom všeobecného vzdělávání, které dává možnosti uplatnit se také v jiném profesním odvětví; zdůrazňuje také důležitost předkládání nových iniciativ na evropské úrovni, aby bylo v Evropské unii usnadněno uznávání diplomů a jiných osvědčení vydaných konzervatořemi a uměleckými školami ve třetích s cílem podpořit mobilitu umělců směřujících do členských států;
16. vyzývá Komisi k přijetí „evropské charty umělecké tvorby a podmínek jejího výkonu“ na základě podobné iniciativy, jakou byla např. iniciativa UNESCO, s cílem stvrdit význam činnosti profesionálů v oblasti umělecké tvorby a usnadnit evropskou integraci;
17. vyzývá členské státy, aby odstranily všechny druhy omezení, pokud jde o přístup na pracovní trh pro pracovníky působící v oblasti umění v nových členských státech;
18. vyzývá členské státy, které tak dosud nečiní, aby v souladu se směrnicemi 2006/115/ES a 2001/29/ES účinně zajistily platbu všech spravedlivých náhrad v souvislosti s právy na rozmnožování a spravedlivou odměnou držitelům autorských a souvisejících práv;
19. vyzývá Komisi, aby provedla studii analyzující opatření přijatá členskými státy s cílem účinně zajistit, aby držitelé autorských a souvisejících práv dostávaly spravedlivou náhradu za zákonné výjimky schválené členskými státy v souladu se směrnicí 2001/29/ES a za právní využívání jejich práv vyplývajících ze směrnice 2006/115/ES;
20. vyzývá Komisi, aby provedla studii analyzující opatření přijatá členskými státy s cílem vyčlenit některé příjmy z plateb spravedlivých náhrad pro nositele autorských a souvisejících práv na podporu tvůrčí činnosti a sociální a finanční ochrany umělců, a aby analyzovala právní nástroje, které by mohly být použity k přispívání na financování ochrany žijících evropských umělců;
21. domnívá se, že by bylo žádoucí, aby členské státy zvážily možnost poskytnout umělcům více podpory, než dostávají nyní, tím že zavedou poplatek za komerční využívání originální tvorby a osvobodí její výkon od daně;

Vízová politika: mobilita a zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí

22. zdůrazňuje nutnost zabývat se obtížemi, které v současnosti mají někteří evropští umělci a umělci ze zemí mimo Společenství se získáváním víz jako podmínky pro vydání pracovního povolení, a nejistotou, která z této skutečnosti pramení;
23. zdůrazňuje skutečnost, že podmínky pro udělení víz a pracovních povolení jsou v současné době obtížně splnitelné pro umělce s krátkodobou pracovní smlouvou;

24. vyzývá Komisi, aby přemýšlela o stávajících systémech víz a pracovních povolení pro umělce a aby navrhla právní předpisy Společenství v této oblasti, které by mohly vyústit v zavedení zvláštních dočasných víz pro evropské umělce i pro umělce ze zemí mimo Společenství, která již v některých členských státech existují;

Celoživotní vzdělávání a rekvalifikace

25. vyzývá členské státy, aby vytvořily specializované vzdělávací a školicí struktury určené pro profesionály v kulturní oblasti, s cílem vytvořily skutečnou politiku pracovních příležitostí v této oblasti;
26. vyzývá Komisi, aby shromáždila všechny výzkumy a publikace, které již existují, a aby vyhodnotila formou studie současnou situaci zohledňování nemocí z povolání specifických pro umělecká povolání v Evropské unii, jako je například artróza;
27. připomíná, že všichni umělci provozují svou činnost neustále, a nikoli pouze v době, kdy se odehrávají vlastní umělecké výkony nebo jevištní představení;
28. připomíná v této souvislosti, že období zkoušek jsou plnohodnotnými úseky pracovní doby a že je naléhavě nutné toto období činnosti v přehledu jejich kariéry zohlednit, a to jak v období, kdy jsou bez zaměstnání, tak pro jejich nárok na důchod;
29. vyzývá Komisi, aby posoudila skutečnou úroveň evropské spolupráce a výměn týkajících se odborného vzdělávání v oblasti divadelního umění a podporovala příslušná opatření v rámci programů celoživotního vzdělávání a kultury v roce 2007 a evropského roku vzdělávání a kultury v roce 2009;

K restrukturalizaci amatérských činností

30. trvá na nutnosti podporovat veškeré umělecké a kulturní činnosti, zejména pokud jsou vyvíjeny pro sociálně znevýhodněné skupiny veřejnosti s cílem zlepšit jejich integraci;
31. zdůrazňuje důležitost amatérských uměleckých činností jakožto klíčového prvku integrace místních společenství a budování občanské společnosti;
32. trvá na tom, že umělci bez specifického vzdělání, kteří usilují o profesionální uměleckou kariéru, by měli být dobře informováni o určitých aspektech tohoto povolání;
33. vyzývá v této souvislosti členské státy, aby podněcovaly a podporovaly amatérské činnosti v trvalé vazbě na profesionální umělce;

Zaručit umělecké a kulturní vzdělávání již od útlého věku

34. vyzývá Komisi, aby vypracovala studii o uměleckém vzdělávání v Evropské unii (obsah, povaha poskytovaného vzdělávání – formální nebo jiná –, dosažené výsledky a kariérní možnosti) a aby jej seznámila s výsledky této studie ve lhůtě dvou let;
35. naléhá na Komisi, aby podněcovala a podporovala mobilitu evropských studentů v uměleckých oborech posilováním programů výměny studentů národních konzervatoří a uměleckých škol jak v Evropě, tak mimo ni;

36. vyzývá Komisi, aby vyčlenila finanční prostředky na opatření a pilotní projekty, které umožní zejména vymezit vhodné modely v oblasti uměleckého vzdělávání ve školním prostředí zavedením evropského systému výměny informací a zkušeností pro učitele vyučující umělecké obory;
 37. doporučuje členským státům, aby zintenzívnily vzdělávání učitelů uměleckých oborů;
 38. žádá Komisi a členské státy, aby prozkoumaly možnost vytvoření fondu evropské mobility typu Erasmus pro výměnu učitelů a mladých umělců; v této souvislosti připomíná své úsilí prosadit zvýšení evropského rozpočtu na kulturu;
 39. žádá Komisi a členské státy, aby zahájily informační kampaň s cílem poskytnout záruku kvalitního uměleckého vzdělávání;
- o
- o o
40. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi a parlamentům a vládám členských států.